

Metodika multidisciplinární spolupráce školy, sociálních služeb a OSPOD v zájmu dítěte

Spolufinancováno
Evropskou unií

Centrum
pro komunitní práci
západní Čechy

Poděkování:

Rádi bychom srdečně poděkovali všem základním a mateřským školám, sociálním službám a pracovníkům OSPOD za jejich aktivní účast a spolupráci v rámci našeho projektu. Ochota spolupracovat, sdílet zkušenosti a hledat společná řešení byla pro projekt velkým přínosem. Zvláštní poděkování patří Diakonii ČCE – středisko Západní Čechy, Archa pro rodiny s dětmi za poskytnutí kazuistických podkladů, které významně přispěly ke vzniku tohoto dokumentu.

Dokument byl vytvořena v rámci projektu Multidisciplinární spolupráce v oblasti prevence odebírání dětí z rodin ve venkovských oblastech Plzeňského kraje, jehož realizace je finančně podporována EU.

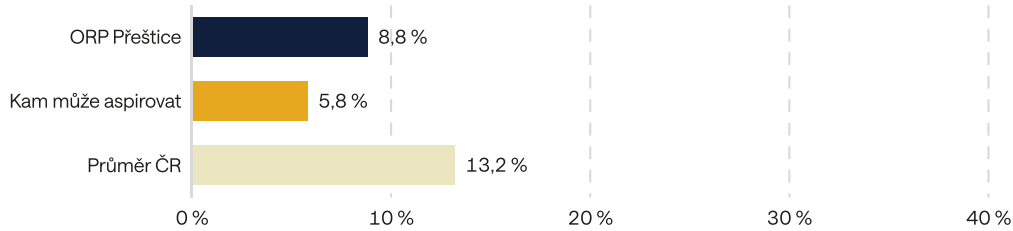
Toto dílo „Metodika multidisciplinární spolupráce školy, sociálních služeb a OSPOD v zájmu dítěte ORP Přeštice“ je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY-SA 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese CC BY-SA 4.0 Právní ujednání | Uvedte původ-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní | Creative Commons.

1. Socioekonomická charakteristika území¹

Sociální podmínky regionů lze prezentovat prostřednictvím dvou ukazatelů, a to destabilizující chudobou a obecným socioekonomickým znevýhodněním. Destabilizující chudoba úzce souvisí s exekucemi a bytovou nouzí rodin, životem v sociálně vyloučeném prostředí a nezaměstnaností v době recese. Na výsledky vzdělávání má větší vliv než obecné socioekonomické znevýhodnění regionů, které je dáno celkově nižším vzděláním (málo lidí s maturitou) a dlouhodobě vyšší nezaměstnaností.

ORP Přestice se řadí v rámci Plzeňského kraje mezi území s nejnižším výskytem destabilizující chudoby. Některé ukazatele vykazují však vyšší hodnoty ve srovnání s jinými ORP v rámci ČR. Zejména počty rodičů v exekuci se vůči obdobným ORP pohybují ve vyšších hodnotách, jak demonstruje graf č. 1. To znamená, že ačkoliv je v oblasti situace příznivá, z celorepublikového pohledu se zde výskyt ohrožujících jevů jeví jako významnější. Destabilizující chudoba bezprostředně dopadá na rodiny a děti – úzce souvisí se stresem, nejistotou, ztrátami bydlení, rozpadem sociálních vazeb a aspirací i nedostatkem pozitivních vzorů.

Graf č. 1 Jaká část rodičů je v exekuci?

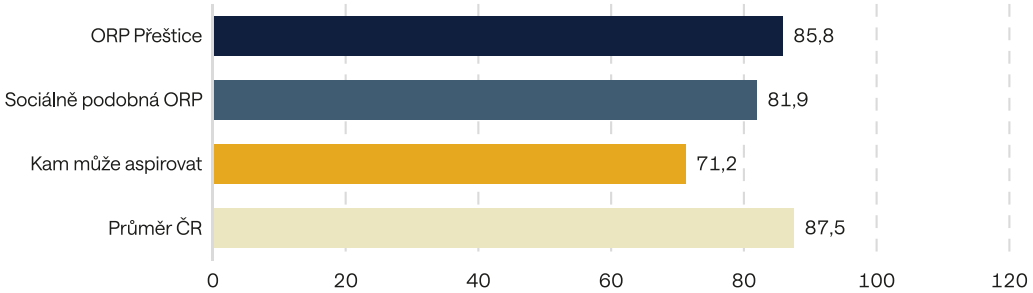

Poznámky: Odhad podílu exekuoovaných rodičů za rok 2022, z dat Mapy exekucí, Českého statistického úřadu a Czech Household Panel Study (CHPS), detailní metodologie na mapavzdelavani.cz

V oblasti se nenachází významné vyloučené lokality, nicméně některé obce jsou postiženy tzv. „parciálně vyloučenou lokalitou“. Tedy zónami, kde se nevyskytují všechny typické znaky plného sociálního vyloučení, ale jsou zde přítomny některé rysy tohoto jevu – například vyšší podíl obyvatel v hmotné nouzi, čerpání sociálních dávek, problémové vztahy s okolím nebo omezený přístup ke službám. Zásadnější koncentrace školní neúspěšnosti je pak pozorována právě v rodinách s dlouhodobým sociálním vyloučením, kde je zvýšené čerpání příspěvků na děti nebo bydlení, včetně podpory v hmotné nouzi.

V ORP Přestice je hodnota indexu školní neúspěšnosti (nedokončování ZŠ, propadání, absence) nejnižší v rámci Plzeňského kraje. Ve srovnání s obdobnými ORP v rámci celé ČR se však pohybuje ve vyšším pásmu. Příčinou může být mimo jiné i vysoký průměr zameškaných hodin ve výši 85,8 hodin, což sice koreluje s průměrem zameškaných hodin za celou ČR, ale převyšuje sociálně podobná ORP, jak demonstruje graf č. 2.

Graf č. 2 Kolik hodin žáci v průměru zameškají hodin za jeden školní rok?

Poznámky: Průměrný počet zameškaných hodin na jednoho žáka základní školy v ORP. Počítají se jak omluvené, tak neomluvené zameškané hodiny. Průměr za jeden inspekční cyklus – 6 let. Zdroj: Česká školní inspekce, mapavzdelavani.cz

Absence jsou silný prediktor vzdělávacího neúspěchu. Vedou k zaostávání žáka a často k propadání nebo k předčasným odchodům. Kromě toho se častěji jedná o žáky z rodin s nízkým socioekonomickým zázemím a podporou. Přičemž zdrojem absencí není jenom nemocnost, ale může souviset s obtížnou sociální situací rodiny, nízkou motivací, duševním zdravím nebo například šikanou.

Efektivita opatření, jako jsou přídavky na bydlení, příspěvky na dítě či hmotná nouze roste zejména, pokud je školní podpora kombinována s terénní sociální prací, školní psychologii a navazujícími komunitními službami, kterých je nicméně v ORP Přeštice nedostatek.

V ORP Přeštice nemá sídlo či pobočku žádná sociální služba zaměřující se na podporu rodin s dětmi či přímo děti, jako například sociálně aktivizační služba pro rodinu s dětmi či nízkoprahové kluby. Většina sociálních služeb poskytuje v oblasti pouze terénní formu se sídlem v Plzni. Pro některé rodiny tak může být problematické vyhledat a kontaktovat sociální službu mimo ORP či dojet do pobočky v krajském městě. Pro sociální služby to znamená navýšení svých kapacit jak personálně, tak finančně na dostatečné pokrytí celého území ORP. O to větší roli by zde měla hrát škola jako prostředník k navázání spolupráce mezi sociální službou a dítětem, resp. rodinou, která může sehrát důležitou roli ve zvýšení školní úspěšnosti dětí.

2. Cíl a význam metodiky multidisciplinární spolupráce

Péče o sociálně znevýhodněné a ohrožené děti je v kompetenci a zodpovědnosti několika různých organizací a institucí, které se dítětem zabývají v různých souvislostech a v různých situacích. Z řady důvodů dochází v praxi k tomu, že podpora dítěti ze strany jednotlivých organizací není koordinována a nevyužívá se tak možných synergických efektů soustředěné a systematické podpory.

Při rozhovorech se zástupci škol, sociálních služeb a OSPOD v rámci projektu Multidisciplinární spolupráce v oblasti prevence odebírání dětí z rodin ve venkovských oblastech Plzeňského kraje vyplynula absence nástrojů spolupráce mezi aktéry, kteří mohou být aktivní v podpoře sociálně znevýhodněného či ohroženého dítěte. Nejčastějším problémem jsou jak nedostatečné informace o možnostech podpory od dalších organizací, způsob navázání spolupráce s dítětem či rodinou, tak předávání si potřebných informací klíčových pro cílenou efektivní podporu.

Sociální služby uvádějí, že spolupráce se školami je obtížná, často o nabídce jejich služeb nevědí a nevědí, jak správně zprostředkovat kontakt, a také vážne komunikace a předávání informací.

OSPOD komunikuje se školami většinou prostřednictvím vyžádaných zpráv či případových konferencí, které se obvykle konají až v závažnějších případech. Často se tak stává, že školy ani netuší, že je dítě v péči OSPOD, přestože řeší podobné problémy.

Zástupci škol v ORP Přeštice uvedli mezi současné problémy především **psychické obtíže dětí** (panické ataky, sebepoškozování atd.), **záškoláctví**, **nevhodné výchovné postupy**, **sociálně slabé či vícečetné rodiny**. Úspěšné a komplexní řešení takových situací může být podpořeno právě v rámci multidisciplinární spolupráce vedoucí k vytvoření fungujícího podpůrného systému.

Tato metodika byla vytvořena jako nabídka některých nástrojů, které mohou pomoci při nastavování multidisciplinární spolupráce mezi aktéry zapojenými do přímé práce s dítětem či jeho rodinou.

Implementace těchto nástrojů při spolupráci školy, sociálně aktivizační služby a případně OSPOD může mít pozitivní dopad na životy dětí a rodin, zlepšit jejich sociální a vzdělávací situaci, předcházet eskalaci problému a posílit komunitní vazby.

3. Aktéři multidisciplinární spolupráce

Kdo se může zapojit do multidisciplinární spolupráce a jaké jsou jeho možnosti při podpoře sociálně znevýhodněného dítěte? Mezi hlavní aktéry, kteří se setkávají se sociálně znevýhodněnými dětmi, patří školy, orgány sociálně-právní ochrany dětí a sociální služby. Každý z nich podléhá jinému zákonu v aktuálním znění – školy školskému zákonu č. 561/2004 Sb., sociální služby zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a OSPOD zákonu č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Těmito zákony se musí řídit a naplňovat jejich ustanovení.

V této metodice se snažíme najít cesty a možnosti spolupráce, jak pomoci sociálně znevýhodněným či ohroženým dětem (resp. jejich rodinám) ještě předtím, než se situace musí řešit radikálně a podle výše uvedených právních nařízení (např. odebráním dítěte z rodiny), neboť se domníváme, že multidisciplinární spolupráce a včasná intervence v rodinách může vést k minimalizaci ohrožení dítěte, zvýšení jeho školní úspěšnosti, k dosažení vyššího vzdělání, než mají jeho rodiče, a vystoupení z rodinného vzorce, který se v rodině předává z generace na generaci tak, aby dítě mělo šanci na lepší život.

3.1 Školy

Škola představuje pro dítě jedno z nejdůležitějších prostředí, kde tráví mnoho času, ovlivňuje ho v dalším životě a měla by být pro něho bezpečným místem. Zejména pedagog je důležitou osobou, která může dítěti pomoci v případě, že doma nedochází k naplňování jeho potřeb, rodiče nemají potřebné rodičovské kompetence (např. z důvodu ústavní výchovy) nebo s ním není zacházeno dobře.

Ať chceme, nebo ne, dítě si do školy přináší to, co prožívá doma či mimo vyučování. To pak ovlivňuje jeho soustředění, školní výsledky, chování a nepřímo i celý třídní kolektiv.

Školní prostředí může dětem pomoci překonat nepříznivé situace tím, že jejich úspěch ve škole kompenzuje neúspěchy v jiných oblastech jejich života. Tato podpora ve škole může pozitivně ovlivnit jejich sebehodnocení a celkovou kvalitu života. Pokud se děti ve škole cítí dobře, mají tam dostatečnou podporu, mohou dosáhnout dobrých výsledků, i když v rodině nemají podnětné prostředí.

„Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku poruch chování a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti“

(Vojtová, 2014).

Úkolem školy by mělo být včasné rozpoznání sociálně znevýhodněného či ohroženého dítěte – a to prostřednictvím sledování změn v jeho chování, studijních výsledcích, absencích, celkovém stavu, v jakém přichází do školy (např. hladové, nevhodně oblečené vzhledem k počasí, zanedbané či unavené). Signálem mohou také být zjištěná zranění nebo rozhovory s dítětem a jeho spolužáky. Následně by měla škola dítěti, případně celé rodině, pomoci zprostředkovat odpovídající podporu či odbornou pomoc.

Školy jsou nově (od září 2026) povinny identifikovat sociálně znevýhodněné děti a žáky. MŠMT pro tuto identifikaci zpracovalo metodiku, která postup a kritéria popisuje. Metodika byla před schválením pilotně otestována na vybraných školách různých typů. Pro školy to bude znamenat naučit se nový postup a následně i způsob přístupu k sociálně znevýhodněným dětem a žákům.

Škola by měla být schopna dítěti, případně celé rodině, zajistit nebo pomoci zprostředkovat odpovídající podporu či odbornou pomoc. Na všech školách jsou vytvořena Školská poradenská pracoviště (ŠPP), která se skládají přinejmenším z výchovného poradce a školního metodika prevence (ŠPP může zahrnovat také školního psychologa či sociálního pedagoga. V žádné ze škol v ORP Přeštice nicméně ani jeden z těchto pracovníků zatím nepůsobí). Pracovníci ŠPP jsou zpravidla prvními, kteří se v rámci svých kompetencí a pravomocí budou sociálně znevýhodněnému dítěti věnovat.

Škola také může sehrát důležitou roli při propojování a navazování další pomoci při řešení problému. Jednou z možností, kterou lze využít ještě před vyhocením situace a případným zásahem OSPOD, je zapojení sociálních služeb či dalších podpůrných organizací. Jejím úkolem je poskytnou rodině pomoc a podporu v péči o dítě a jeho rozvoj – například prostřednictvím sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi (dále SAS RD), případně zapojením dalších odborníků.

Tento postup se neuplatňuje v případě, kdy je zjištěno ohrožení zdraví či života dítěte (např. domácí násilí či sexuální zneužívání). V takovém případě je škola povinna postupovat dle zákona a splnit svou oznamovací povinnost.

„Každé čtvrté dítě se v České republice setká s fyzickým násilím ze strany rodiče, každé páté dítě je, bylo nebo před dospělostí bude sexuálně obtěžováno a každé osmé dítě je u toho, když je jeho matka bita nebo jinak napadána.“

(WHO, ACE Study, SOFA, 2017)

3.2 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS RD)

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS RD) poskytují sociální pomoc a poradenství rodinám s dětmi, které se dostanou do obtížné životní situace a nedokáží ji řešit vlastními silami. Takové situace mohou mít negativní dopad na vývoj dítěte, jeho chování a také na jeho školní úspěšnost.

SAS RD poskytuje podporu rodinám v jejich přirozeném prostředí. Pomáhá zejména v oblastech výchovy, vzdělávání, sociálně-terapeutických a aktivizačních činností, při zprostředkování kontaktu se společenským prostředím nebo při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Součástí práce je i navázání rodiny na další služby, úřady či nadace, které mohou rodině v jejich situaci pomoci.

SAS RD mohou na rodinu působit preventivně, nebo hned na počátku vzniku problému. Výhodou je práce s celou rodinou a komplexní přístup – od řešení finanční stability, dluhů, bydlení, přes podporu rodičovských kompetencí až po propojení s lékaři a odborníky.

Mohou tak zabránit fatálnímu dopadu nepříznivé situace v rodině v podobě např. odebrání dětí z rodiny.

SAS RD též může pomoci v komunikaci s rodinami, být prostředníkem a „překladačem“ požadavků školy, které rodiče z nějakého důvodu nezvládají plnit (komunikace přes internetové portály, nastavení podmínek a pravidel pro učení dětí, zajištění školních pomůcek atd.).

Bariérou při zapojení SAS RD bývá dobrovolnost spolupráce – rodina ji může kdykoliv ukončit. Nicméně pracovníci SAS RD umějí s odmítáním pracovat a využívají motivační nástroje, které mohou rodinu k přijetí podpory přivést.

SAS RD podporuje nejen dítě, ale řeší rodinu jako systém pro udržení nastavených změn a procesů. Může se proto stát, že je nejprve nutné s rodinou vyřešit jiná témata, např. dluhy, bydlení, práci atd., které přinesou změnu i u dítěte, např. snížení absence či neprospívání dítěte.

3.3 Rodina

Důvodů, proč některé rodiny neplní svou funkci, je mnoho. Některé rodiny žijí ve stereotypch přenášených z generace na generaci, chybějí rodičovské kompetence (např. z důvodu ústavní výchovy), někdy nízké vzdělání rodičů neumožňuje děti podpořit ve školní úspěšnosti apod.

Pokud rodina řeší existenční či závažné problémy, s nimiž si neví rady (např. domácí násilí, nedostatek finančních prostředků, závislost v rodině, rozpad rodiny, úmrtí v rodině, ztráta bydlení, nedostatek jídla atd.), jsou její priority jiné a potřebná pozornost není dítěti věnována. Také může dojít k zahlcení a úplné rezignaci na řešení všech problémů.

Důležité je tedy rodině nabídnout pomoc a podporu. Pro rodinu nicméně často není snadné pomoc přijmout. Znamená to totiž přiznat si vlastní selhání. Velkou roli hraje proto, jakou formou je pomoc a podpora nabídnuta.

První reakcí často bývá odmítnutí, které se však časem může změnit například pod tlakem hrozících sankcí (riziko zásahu OSPOD, ztráta bydlení, odebrání dětí atd.) či po nějaké negativní či přímo fatální události (vystěhování z bytu, nástup výkonu trestu partnera, úmrtí v rodině atd.).

3.4 Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)

Činnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) podléhá zákonu, má přesně dané postupy a možnosti, kdy a jak může vstoupit do rodiny, jak identifikovat ohrožené dítě a jaké nástroje může využít. Pokud dítě dle zákona nenaplnuje znaky ohroženého dítěte, může OSPOD plnit jen poradenskou činnost.²

Je na vzájemné dohodě mezi školami, SAS RD a OSPOD, kdy informovat o problémech dítěte či o nekomunikaci rodiny. Stále však platí ohlašovací povinnost, kterou má každý občan v případě ohrožení dítěte.

OSPOD v daném ORP při mapování potřeb sdělil, že by uvítal informaci o přípravě setkání zástupců školy s rodinou, popř. dalšími aktéry, aby mohl zhodnotit rizikovost situace pro dítě a měl možnost se rozhodnout, zda vstoupí do případu v pozici poradní. Někdy je vhodné, aby byl OSPOD informován hned od počátku a mohl pak v případě eskalace problému promptněji reagovat a ochránit dítě.

2 OSPOD je povinen zachovávat zákonnou mlčenlivost o všech skutečnostech, které se dozví v souvislosti s výkonem své činnosti, více v kapitole 6.

3.5 Ostatní aktéři

Do podpory a pomoci dětem mohou být zapojeny i další podpůrné organizace, popř. další odborníci, kteří mají nástroje pro vytvoření „záchranné“ sítě. Pokud rodina nechce ihned spolupracovat, je možné nabídnout dítěti podporu např. ve formě nízkoprahového zařízení či podobné sociální služby pro děti. Důležitou roli mohou hrát i organizace zajišťující volnočasové aktivity, jejichž vedoucí jsou s dětmi v častém kontaktu. Školy, rodiny i děti se mohou obrátit na anonymní telefonické linky krizové pomoci apod. Je tedy vhodné mít zmapované veškeré formy pomoci v okolí a dosahu školy a využívat nástroje síťování či mapy kontaktů.

3.6 Očekávání jednotlivých aktérů

Každý z aktérů má od spolupráce či zapojení dalších účastníků do řešení situace jiná očekávání, která často plynou z osobních zkušeností s předchozími případy, ale často také z nedostatečných informací o možnostech a omezeních:

- Školy často očekávají od OSPOD okamžité a razantní řešení situace, což není vždy možné. OSPOD má své zákonem stanovené postupy a kompetence, které musí dodržovat. OSPOD není represivním orgánem, ale jeho úkolem je poskytovat podporu rodině v zájmu ochrany dítěte a zachování bezpečného rodinného prostředí.
- Podobně také školy předpokládají, že zapojením SAS RD se situace rychle zlepší. Nicméně důležitým nástrojem sociálního pracovníka SAS RD je navázání vztahu a důvěry, což někdy může nějaký čas trvat. Prioritou SAS RD je nejprve řešit ohrožující situace rodiny (např. ztrátu bydlení, nedostatek finančních prostředků, jídlo, agresivního partnera atd.). Až poté se pracovníci zaměřují i na konkrétní problémy dítěte.
- Aktéři očekávají automatickou spolupráci a předávání informací. V počátcích spolupráce je ale nutné nejprve nastavit pravidla spolupráce, komunikace a předávání informací s vědomím a souhlasem rodiny.

4. Principy multidisciplinární spolupráce

Všichni členové multidisciplinárního týmu by měli při spolupráci dodržovat stejné principy v zájmu zachování profesionality:

- **Společný zájem o blaho dítěte** – pro fungující spolupráci je nutné se shodnout, co je v nejlepším zájmu dítěte. Pro relevantní rozhodnutí je nezbytné znát i názor dítěte. V rámci multidisciplinární spolupráce se musí dojít ke konsenzu mezi všemi aktéry.
- **Partnerství a koordinovaná spolupráce** – všichni členové multidisciplinárního týmu spolupracují v nejlepším zájmu dítěte. Všichni aktéři se vzájemně respektují a uznávají své role. Rodina je považována za klíčového partnera ve všech fázích podpory.
- **Komunikace** – mezi všemi aktéry multidisciplinárního týmu a rodinou jsou nastavena jasná pravidla, a to vždy s jejím souhlasem.
- **Profesionalita** – všichni aktéři znají své kompetence, pracují s riziky, vyhodnocují a individuálně plánují, posilují motivaci dítěte a rodiny.
- **Transparentnost** – rodiče i děti jsou informováni o krocích, které se jich týkají, s předstihem, pokud je to možné. Nejsou zamlčovány žádné důležité informace směrem k rodině ani členům multidisciplinárního týmu.
- **Flexibilita** – v případě změny situace dítěte či v rodině jsou aktéři ochotni a schopni na tyto změny reagovat a podniknout potřebné kroky.

Náklady spojené s multidisciplinární spoluprací nejsou výrazně vyšší než běžná činnost jednotlivých aktérů, protože většina práce s dítětem či rodinou probíhá v rámci jejich standardní agendy. Zvýšené náklady se týkají především zajištění komunikace a organizace společných setkání, případně jednorázového vzdělávání aktérů v používání vybraných nástrojů, jako jsou například případové konference. V některých situacích je vhodné zapojit externího facilitátora, který zajistí nestranné vedení setkání, a je proto potřeba počítat také s úhradou jeho odměny. Zdroje pro multidisciplinární spolupráci lze hledat především v provozních rozpočtech jednotlivých aktérů, protože spolupráce jim v konečném důsledku práci usnadňuje, a dále v rozpočtech zřizovatelů škol či v dotačních programech určených školám a sociálním službám. V souvislosti s tzv. indexovým financováním budou mít školy, které identifikují vyšší počet sociálně znevýhodněných dětí, nárok na vyšší finanční příspěvek a školy s více než 180 žáky či dětmi mohou do svého školského poradenského pracoviště přijmout sociálního pedagoga. SAS RD i OSPOD již disponují vyškolenými odborníky a školy i OSPOD mají k dispozici vhodné prostory pro setkávání – všechny tyto kapacity lze do multidisciplinární spolupráce účelně zapojit.

5. Cíl multidisciplinární spolupráce

Často se stává, že s rodinou pracuje více aktérů, kteří o sobě nevědí, řeší s rodinou stejné či různé problémy odlišně, mají rozdílné požadavky a představy, které by rodina měla plnit. Dochází tak k přetížení rodiny, která může být zmatená, nerozumí požadavkům nebo opakuje neustále stejné činnosti a ztrácí tak motivaci a smysl.

Cílem všech aktérů multidisciplinárního týmu by proto měla být koordinace podpory a pomoci dítěti se zapojením rodiny. Toho lze dosáhnout vytvořením plánu podpory dítěte (resp. rodiny), a to v jeho nejlepším zájmu.

7. Zahájení a metody multidisciplinární spolupráce

7.1 Zahájení spolupráce

Na způsobu a včasnosti zahájení podpory rodiny a její navázání na podpůrnou síť často závisí její úspěch. Jak již bylo řečeno, navázání spolupráce může být dlouhý proces a nabídka podpory nemusí být ze strany rodiny ihned přijata. Je důležité nabídku opakovat a zdůrazňovat, čím by pomoc a podpora mohla pomoci dítěti, resp. být rodině přínosná.

V jakých situacích nabídnout podporu v rámci multidisciplinární spolupráce:

- Záškoláctví
- Výchovné problémy ve škole
- Náhlé zhoršení prospěchu
- Změny v chování
- Dítě chodí do školy unavené, nevyspalé
- Dítě se neúčastní placených školních aktivit

Pokud je dítě v náhradní rodinné péči (např. v pěstounské péči, svěřeno do péče jiné osoby apod.), stojí za tímto dítětem a náhradní rodinou doprovázející organizace, která jednak dítě provází v náhradní rodině a jednak poskytuje podporu, poradenství a vzdělávání pečujícím osobám. Výhodou této služby je, že zná situaci dítě a rodiny a může pomoci při překonávání obtíží dítěte či nastavení vzdělávacích či výchovných opatření.

Co pomáhá:

- Mít dobře zmapované dostupné sociální služby, jiné pomáhající organizace či odborníky. K tomuto účelu jsme vytvořili Mapu kontaktů, která je k dispozici na https://www.cpkp-zc.cz/wp-content/uploads/2023/06/Mapa-kontaktu_Prestice.pdf. Tyto údaje nicméně poměrně rychle zastarávají. Aktuální informace má zpravidla OSPOD případně jsou součástí výstupů analytických částí komunitního plánování sociálních služeb, které jsou k dispozici na sociálním odboru ORP.
- Umět nabídnout službu rodině ve správný okamžik a správným způsobem.
- Umět rodinu motivovat ke spolupráci, akceptovat její odmítnutí, ale podporu opakovaně nabízet a hledat jiná řešení.
- Nejen předat kontakt, ale být při prvním propojení rodiny a sociální služby, nastavit pravidla komunikace a sdílení informací. Pokud iniciuje navázání dítěte/rodiny na podpůrnou síť škola, je vhodné, aby pro první setkání SAS RD s rodinou nabídla škola prostor. S ohledem na to, že v ORP Přeštice nemá žádná SAS RD sídlo či kancelář, významně tak usnadní škola rodině první krok.

7.2 Nástroje

Způsobů, jak navázat multidisciplinární spolupráci, je několik. Tato metodika obsahuje 3 nástroje, které jsou na základě mapování a rozhovorů s aktéry v ORP vyhodnoceny jako nejvhodnější. Většina aktérů je již v nějaké míře či formě ve své praxi využívá.

7.2.1 Multidisciplinární setkání nad případem (kazuistické setkání)

Setkání nad případem probíhá v určité míře v každé sborovně. V případě, že škola vyčerpala veškeré možnosti, nebo se ukazuje, že by bylo potřeba dalších odborníků, popř. SAS RD, je možné domluvit multidisciplinární setkání aktérů, kteří by mohli být prospěšní při řešení problému. Setkání je realizováno bez účasti rodiny či dítěte.

Jeden z aktérů (nejčastěji třídní učitel či jiný pedagog, kterému se dítě svěřílo) přináší na setkání případ **anonymně** bez uvedení jmen. Ostatní aktéři multidisciplinárního setkání vnáší svůj odborný pohled na věc, rady, zkušenosti, doporučení, jak dále postupovat. Škola pak vybírá vhodné možnosti, jak dále jednat, jaké výstupy z multidisciplinárního setkání využít. Výstupem může být např. i společné setkání školy, rodiny a SAS RD či jiného aktéra, nebo případová konference.

V jednodušších případech či preventivně lze využít i poradenské činnosti SAS RD, zavolat jejich pracovníkovi, případně i anonymně požádat o jeho názor a pohled na situaci dítěte a společně navrhnout další postup v nejlepší zájmu dítěte. Stejnou podporu nabízí i OSPOD v rámci své poradenské činnosti.

7.2.2 Společné setkání školy, rodiny a SAS RD

Jednou z možností navázání multidisciplinární spolupráce je setkání školy, rodiny a SAS RD. Mělo by jít o **neformální setkání**, při němž bude rodině představena možnost spolupráce se SAS RD a také oblasti, v nichž může být rodina touto službou podpořena v zájmu dítěte. Zde je i prostor na domluvení podmínek předávání informací, popř. podpisu souhlasu s předáváním informací (viz výše).

Setkání by se měly účastnit všechny tři strany (třídní učitel, sociální pracovník SAS RD, rodina) a mělo by být vedeno formou motivačního rozhovoru v uvolněné atmosféře.

Rodina nesmí být do spolupráce se SAS RD nucena, je vhodné jí dát čas a prostor na rozmyšlenou, zodpovědět všechny případné otázky a zároveň domluvit pevný termín, dokdy rodina deklaruje své rozhodnutí.

Aktéři první odmítnutí rodiny akceptují, nicméně i nadále nabízejí svou podporu a podporují spolupráci se SAS RD, popřípadě s jinými aktéry, kteří mohou být přínosní při řešení vzniklé situace. Rodina by též měla být vhodnou formou informována o tom, co se bude dít, pokud problémy budou přetrvávat či eskalovat (např. kontaktování OSPOD, nahlášení absencí Policii ČR atd.).

Kazuistika:

Sourozenci ve věku 14, 12 a 9 let žijící v jedné domácnosti s matkou.

Situace:

Děti vyrůstaly v domácnosti s matkou, která má nižší kognitivní schopnosti. Dlouhodobě se potýkaly s nedostatkem školních pomůcek, nebyly přihlašovány na školní aktivity a opakovaně se neúčastnily volnočasových činností kvůli nezaplaceným poplatkům. Matka nekomunikovala se školou, neúčastnila se třídních schůzek ani nereagovala na výzvy ze strany učitelů.

Intervence:

Škola situaci oznámila OSPOD, který rodině doporučil spolupráci se SAS RD. Pracovnice SAS RD začala s matkou systematicky pracovat – pomohla jí zajistit finanční prostředky na školní pomůcky a aktivity, aby děti nebyly sociálně vyloučeny z kolektivu.

Podpora a změna:

Součástí podpory bylo i praktické zaškolení matky v používání online školních komunikačních nástrojů (např. Bakaláři, EduPage apod.). Díky tomu je nyní matka pravidelně informována o školním dění i o požadavcích školy vůči rodině.

Výsledek:

Zlepšila se informovanost matky a schopnost aktivně reagovat na potřeby dětí ve vzdělávání. Děti jsou nyní plnohodnotně zapojeny do školního kolektivu a jejich školní podmínky se stabilizovaly.

Zdroj: Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy, Archa pro rodiny s dětmi

7.2.3 Případová konference

Případová konference (setkání) je obecně známá a využívaná metoda zejména pracovníky OSPOD, nicméně ji může svolat jakýkoliv jiný aktér, který s rodinou spolupracuje (škola, SAS RD, dětský praktický lékař atd.). Je vhodné ji použít především tehdy, kdy do spolupráce s rodinou vstupuje více aktérů, popř. je nutné více aktérů zapojit (škola, SAS RD, terapeut či další odborníci).

Setkání má sice **formální charakter**, ale zároveň by mělo probíhat v **neformální a otevřené atmosféře**. Formálnost spočívá zejména v pečlivé přípravě, stanoveném cíli setkání, přítomnosti zapisovatele, který pořizuje zápis z jednání, a facilitátora jako průvodce setkání, který zabezpečí dodržování pravidel, dosažení cíle a dostatek času pro vyjádření všech aktérů.

Tento nástroj slouží především pro **sdílení informací, zhodnocení situace** dítěte a jeho rodiny, **domluvení spolupráce**, stanovení **postupů a osob zodpovědných** za jejich plnění tak, aby byla podpora rodiny (resp. dítěte) koordinovaná a směřovala k naplňování potřeb dítěte. Setkání by mělo být vedeno **pozitivně**, tedy nepoukazovat jen na to, co se rodině nedaří, ale naopak se zaměřovat na to, co se rodině a dítěti daří, co zvládá a na čem lze dál stavět.

Celý proces má **jasnou strukturu a je bezpečným prostorem pro sdělení informací a názorů všech zúčastněných**. Proto všichni aktéři podepisují hned na začátku mlčenlivost o všech skutečnostech, které se v rámci setkání dozví. Zároveň by případovou konferencí měl provázet nezávislý facilitátor, který zabezpečí dodržování pravidel setkání a dosažení cíle. Je též důležité, aby všichni aktéři dostali dostatek času pro své vyjádření a zazněly všechny relevantní informace.

Případové konference se vždy účastní rodina, a pokud je to vhodné, také dítě (buď po celou dobu, nebo alespoň po část jednání), aby mohlo vyjádřit své názory a přání a sdělit, co může samo udělat pro zlepšení situace. Pokud to není možné, mělo by být dítě seznámeno s tím, že se případová konference koná, proč se svolává, jaký je její cíl, a jeho vyjádření by mělo být následně předáno aktérům setkání. Dítě by pak také mělo být seznámeno s výstupy případové konference, které se ho týkají.

Případová konference může rozkrýt důvody zhoršeného chování či prospěchu dítěte.

7.2.3.1 Důležité role

Iniciátor

Iniciátor jako první přichází s nápadem uspořádat případovou konferenci. Může to být kdokoliv, kdo identifikuje u dítěte situaci, kterou by bylo vhodné se zabývat prostřednictvím případové konference. Může se jednat např. o učitele či jiného pedagogického pracovníka, pracovníka sociálních služeb, psychologa, dětského praktického lékaře nebo i rodiče. Iniciátor většinou definuje i problém, který chce řešit.

Svolavatel (koordinátor, organizátor)

Roli svolavatele vykonává většinou organizace, která na popud iniciátora svolává případovou konferenci (např. škola, sociální služba, SVP, PPP, OSPOD atd.). Svolavatel komunikuje se všemi účastníky případové konference a vytváří multidisciplinární tým, nabízí případovou konferenci rodině a zajišťuje její souhlas s pořádáním. Současně by měl společně s rodinou definovat cíl. Úkolem svolavatele by mělo být i stanovení data, zaslání pozvánek, zajištění vhodné místnosti a občerstvení.

Facilitátor

Facilitátorem by měla být nestranná, nezaujatá osoba, která je průvodcem případovou konferencí. Jeho úkolem je zajistit bezpečné prostředí pro všechny účastníky, podpořit jejich vzájemné porozumění a dovést všechny strany k plánu řešení či k dohodě o dalším postupu. Facilitátor je zodpovědný za proces, nikoliv výsledek. Dbá na dodržování stanoveného postupu, dává prostor všem účastníkům k vyjádření jejich potřeb a názorů a zapisuje plán vytvořený všemi účastníky.

Zapisovatel

Cílem zapisovatele je vyhotovit stručný a srozumitelný zápis odsouhlasený všemi účastníky případové konference.

Některé role je možné kumulovat, je však vždy vhodné zvážit přínosy a rizika. Pro úspěšný průběh případové konference je důležité zvolit vždy vhodného facilitátora, který je dostatečně nestranný a dokáže vytvořit bezpečné prostředí pro všechny účastníky, zejména pro rodinu, která se může cítit ohrožena v přítomnosti dalších odborníků a autorit.

7.2.3.2 Postup svolání a vedení případové konference

Třídní učitel či jiný pedagogický pracovník (např. ten, ke kterému má dítě blízko a svěřilo se mu se svým problémem) vyhodnotil situaci dítěte jako vhodnou pro zapojení dalších aktérů. Své důvody projedná s vedením školy a případně i s dalšími odborníky dle nastavených postupů ve škole (speciální pedagog, sociální pedagog, výchovný poradce atd.). Společně posoudí závažnost situace a vhodnost pořádání případové konference a dohodnou se na cílech, kterých by se mělo prostřednictvím případové konference dosáhnout (např. vytvoření podpůrného plánu, zapojení externích odborníků atd.).

Vedení školy stanoví odpovědnou osobu (koordinátora), který zajistí další průběh případové konference. Společně s třídním učitelem či jiným pedagogickým pracovníkem stanoví okruh osob, které by byly přínosné pro řešení situace a měly by se případové konference účastnit (sociální služby, OSPOD, kurátor³, pediatr, psycholog, psychiatr či další odborník, městská policie, PČR atd.).

Současně se určí osoba, která kontaktuje rodiče a projedná s nimi důvod a cíl pořádání případové konference. Mělo by jít o osobu, která dokáže s rodiči komunikovat, předat jim potřebné informace, vysvětlit jim proces případové konference, čím je pro ně výhodná a co jim přinese, a motivovat je pro účast na případové konferenci.

V praxi se jako vhodná forma motivace ukazuje nabídnutí spojení se za účelem podpory dítěte (jak společně pomoci dítěti, aby se ve škole cítilo lépe, aby bylo úspěšné, aby se mu lépe dařilo, aby se zlepšila jeho situace, aby chodilo rádo do školy atd.) a co by se mohlo stát, pokud se to nepodaří, a jak tomu společně můžeme zabránit.

Osoba pověřená organizací osloví další aktéry případové konference, dojedná termín a místo a informuje o cíli, kterého by se mělo během setkání dosáhnout. Zároveň osloví osobu, která bude zajišťovat roli facilitátora. Vhodné je všem zaslat pozvánky, kde je uveden termín, čas, adresa a cíl případové konference dle domluvy s jednotlivými účastníky (poštou, e-mailem). Cíl by měl být formulován pozitivně, např.:

- Jak podpořit Honzíka v pravidelné docházce do školy?
- Jak podpořit Aničku v přípravě do školy?
- Jak zajistit pro Tomáše bezpečné prostředí?

Průběh a proces případové konference zajišťuje facilitátor. Organizátor připraví místnost po domluvě s facilitátorem (flipchart, občerstvení, jmenovky apod.) a dokumenty, které je nutné před zahájením případové konference nechat podepsat všemi aktéry (např. dohodu o mlčenlivosti). Současně by se mělo dojednat, jak budou výstupy z případové konference prezentovány (forma dohody, zápisu dalšího postupu atd.). S tím pak facilitátor seznámí aktéry při zahájení případové konference a ověří si, zda s tím takto souhlasí.

Samotná případová konference má několik fází, kterými účastníky provází facilitátor⁴:

Úvodní seznámení

- Připomenutí cíle setkání, pravidel setkání, role facilitátora
- Organizační informaci (program setkání, zápis ze setkání apod.)
- Vzájemné seznámení účastníků

Zmapování současné situace

- Každý účastník má možnost vyjádřit, jak podle něj vypadá současná situace týkající se tématu PK.

Zmapování potřeb účastníků

- Každý účastník může sdělit, co v tuto chvíli potřebuje, co je nejdůležitější k řešení na PK.
- Připomenutí očekávání svolavatele
- Zdůraznění potřeb a očekávání dítěte

Výběr priorit pro PK

- Výběr (hlasování) o prioritních tématech, která se na PK otevřou, na kterých se shodne celá skupina.

Návrhy řešení a jejich zhodnocení

- Téma se uvede, případně více rozvede, je-li potřeba.
- Každý účastník může navrhnout řešení (brainstorming).
- Účastníci zhodnocují navrhovaná řešení, vybírají ta, která jsou přijatelná a reálná.

Tvorba plánu

- Konkretizace přijatelných řešení
- Vytvoření plánu podpory dítěte (formou CO, KDO a do KDY udělá).

Otevření dalšího prioritního tématu/témat, pokud to čas dovolí, a to na základě stejného postupu.

Schválení plánu

- Schválení plánu všemi účastníky
- Dohoda na následné koordinaci spolupráce a vyhodnocování plánu
- Informování o distribuci zápisu ze setkání (schváleného plánu)

Závěr

- Shrnutí závěrů setkání
- Zhodnocení setkání účastníky

7.2.3.3 Výstup z případové konference

Výstupem z případové konference je konkrétní plán, jehož pomocí dosáhneme předem stanoveného cíle, a to již ve formě dohody či zápisu z jednání, popř. jiné formy, na které se všichni aktéři domluví. Je důležité, aby byl srozumitelný pro rodinu a bylo z něj patrné, jaké body (úkoly, kroky) mají být splněny, kdo je za ně odpovědný a do kdy mají být splněny. Zároveň by mělo být uvedeno, co se bude dít, pokud se nebudou jednotlivé kroky dařit plnit, popřípadě se nezlepší důvod, proč byla případová konference svolána. Při stanovení kroků, které bude plnit rodina, by se mělo vycházet z jejích možností a potřeb a stavět na tom, co se rodině daří. Vzor formulářů pro případovou konferenci lze získat, např.:

<https://www.amalthea.cz/data/File/IPK/IPK2021/Metodika%20PK,%20IPK,%20RK%20final%20web.pdf>

7.3 Příklad řešení problému pomocí případové konference

Tomáš, 9 let, má velký počet absencí, některé neomluvené. Poslední dobou bývá často unavený, nepozorný, zhoršil se jeho prospěch. Vše vyvrcholilo agresivním chováním vůči spolužákům po neúmyslném strčení do Tomášovy lavice o přestávce při hře spolužáků. Tomáš má ještě dva sourozence ve věku 4 a 6 let a společně s rodiči bydlí v malém pronajatém bytě.

- Nejprve škola postupuje dle svého vnitřního předpisu (rozhovor s dítětem, matkou, zapojení výchovného poradce, sociálního pedagoga atd.).
- Situace se nemění či na základě rozhovoru s dítětem a rodiči byla vyhodnocena nutnost zapojení dalších aktérů – podle závažnosti je možné postupovat od bodu 3 nebo rovnou od bodu 7.
- Svolání kazuistického setkání za účasti třídního učitele, výchovného poradce, preventisty, zástupců SAS RD, OSPOD, pokud se podaří lékař, popř. psycholog, psychiatr, pokud je dítě v jejich péči.
- Na kazuistickém setkání účastníci navrhnou vyzkoušet napojení rodiny na SAS RD za účelem zprostředkování doučování z důvodu zameškání velkého množství učiva a zmapování situace v rodině, které zorganizuje škola, a to formou společného setkání s rodinou a SAS RD na půdě školy.
- Odpovědný pracovník domluví neformální setkání školy, rodiny a SAS RD.
- Na společném setkání je podepsána trojstranná dohoda o výměně informací mezi rodinou, SAS RD a školou o docházce do školy a pokrocích v probírané látce, rodina spolupracuje se SAS RD na posilování rodičovských kompetencí v souvislosti s docházkou Tomáše do školy, ve škole se však ukázaly další výchovné problémy v podobě nárůstu agrese a slovního napadání spolužáků.
- Svolána případová konference za účasti školy, SAS RD, OSPOD, kurátora pro děti a mládež. Během případové konference se zjistí závislost otce na alkoholu, po ztrátě zaměstnání se situace začala zhoršovat a dochází k jeho agresivnímu chování zejména v noci, jehož důsledkem je nevyspání a únava dětí. Matka si našla další zaměstnání, aby uživila rodinu a zaplatila nájem, a nezůstává jí žádný čas na to, aby se věnovala dětem. Během případové konference jsou stanoveny jednotlivé kroky a postupy.
- Za 3 měsíce je svolána další případová konference s těmito výsledky: matka s dětmi se odstěhovala za podpory SAS RD do jiného bytu bez otce, otec se rozhodl pro léčení závislosti, Tomáš neprojevuje další agresivitu, do školy chodí, SAS RD zajistila doučování. V závěru došlo k přehodnocení cílů dle aktuální situace a další setkání je domluveno opět za 3 měsíce.
- Další případová konference ukazuje, že se vše daří, matka již otce po léčení nechce přijmout do společné domácnosti z důvodu obav recidivy, docházka do školy i prospěch Tomáše se zlepšily, SAS RD našla volnočasové aktivity pro děti, vyřídila s matkou potřebné sociální dávky a podporuje jí v hledání práce na částečný úvazek, aby se mohla starat o děti. Vzhledem ke zlepšení situace je další setkání svoláno až za 6 měsíců.
- Následná případová konference potvrzuje pozitivní posun rodiny, není potřeba další spolupráce všech aktérů, matka dále spolupracuje se SAS RD. V závěru případové konference je domluveno, že pokud by se situace změnila, domluví se další multidisciplinární setkání.

V případě, že by neproběhla případová konference nebo by rodina nesouhlasila s účastí, nerozkrýl by se problém závislosti otce, počínající domácí násilí s tím spojené a tím i důvod zhoršení školní úspěšnosti Tomáše. Matka by neměla dostatečnou podporu pro zajištění bezpečného prostředí a v krajním případě by došlo k odebrání dětí z důvodu ztráty bydlení pro neplacení nájemného. Je proto důležité neustále podporu rodině nabízet a motivovat ji k jejímu přijetí při řešení složitých životních situací s ohledem na bezpečí a rozvoj dětí.

4 Převzato z metodiky Případové, interaktivní a rodinné konference v praxi a jak na ně v tématech domácího násilí, závislostí a sociálního vyloučení, IQ Roma servis, z.s., Brno, 2019.

8. Přílohy

Příloha č. 1
Reálné kazuistiky využívající multidisciplinární spolupráci
k podpoře dítěte, resp. rodiny

Kazuistika č. 1
Rodina se šesti školou povinnými dětmi.

Situace:
Děti často přicházely do školy bez potřebných pomůcek, s neúplně připravenými úkoly, které byly řešeny poznámkami kvůli nedodržování školních povinností. Učitelé opakovaně upozorňovali na nedostatečnou školní připravenost dětí.

Intervence:
Škola doporučila rodině navázat spolupráci se SAS RD, aby získala podporu v organizaci domácí přípravy dětí a vytvoření vhodného prostředí pro učení. Pracovnice SAS RD začala s rodinou intenzivně spolupracovat.

Podpora a průběh práce:
Formou praktických nácviků pracovnice SAS RD učila děti i rodiče, jak si každý den vytvořit rutinu kontroly školní tašky, pomůcek a domácích úkolů. Rodiče získali konkrétní tipy, jak mohou být dětem nápomocni při plnění úkolů – motivovat je, sledovat pokrok a pomáhat jim, aniž by práci vykonávali za ně.

Výsledek:
Postupným osvojováním těchto návyků se zlepšila školní připravenost dětí. Rodina zvládá lépe organizovat domácí prostředí i čas dětí tak, aby měly prostor pro učení a školní povinnosti. Spolupráce s rodinou nadále pokračuje s cílem upevnit nově vytvořené návyky.

Kazuistika č. 2
Rodina školou povinného dítěte z Ukrajiny.

Situace:
SAS RD byla kontaktována třídní učitelkou, která měla obtíže s komunikací s matkou žáka z Ukrajiny – šlo o jazykovou bariéru a časté neomluvené hodiny.

Intervence:
Pracovnice SAS RD si situaci s matkou vysvětlila a pomohla jí pochopit důležitost pravidelné školní docházky. Byla domluvena přítomnost pracovnice SAS RD také na dalších osobních schůzkách ve škole, kde tlumočila a navrhovala další kroky, včetně podpory při práci se školním docházkovým systémem.

Výsledek:
Díky této spolupráci se podařilo zlepšit docházku i komunikaci mezi školou a rodičem.

Příloha č. 2
Stručný přehled postupu při organizaci případové konference:

Vyhodnocení situace dítěte

- Třídní učitel nebo jiný pedagogický pracovník identifikuje situaci dítěte jako vhodnou pro zapojení dalších aktérů.

Projednání důvodů s vedením školy a odborníky

- Učitel projedná situaci s vedením školy a případně dalšími odborníky (speciální pedagog, sociální pedagog, výchovný poradce).
- Společně posoudí závažnost situace a vhodnost svolání případové konference.
- Dohodnou se na cílech konference (např. vytvoření podpůrného plánu, zapojení externích odborníků).

Stanovení koordinátora

- Vedení školy určí odpovědnou osobu (koordinátora), která zajistí organizaci případové konference.

Určení okruhu účastníků konference

- Koordinátor spolu s třídním učitelem určí osoby, které mohou být přínosné pro řešení situace (např. sociální služby, OSPOD, kurátor, dětský praktický lékař, psycholog, psychiatr, policie).

Kontaktování rodičů

- Určí se osoba, která kontaktuje rodiče a vysvětlí jim důvod a cíl konference.
- Tato osoba předá rodičům potřebné informace, vysvětlí proces konference a motivuje je k účasti.

Svolání dalších aktérů

- Osoba pověřená organizací osloví další účastníky konference, domluví termín a místo setkání.
- Informuje je o cíli konference a zajistí zaslání pozvánek (termín, čas, adresa, cíl).

Určení facilitátora

- Organizátor osloví osobu zajišťující roli facilitátora.

Příprava místnosti a materiálů

- Organizátor připraví místnost ve spolupráci s facilitátorem (flipchart, občerstvení, jmenovky).
- Připraví dokumenty k podpisu (např. mlčenlivost).

Prezentace výstupů z konference

- Dohodne se forma prezentace výstupů (např. zápis z jednání nebo dohoda).
- Facilitátor při zahájení konference seznámí účastníky s tímto postupem.

DOHODA O SPOLUPRÁCI

uzavřená mezi:

ŠKOLA

adresa kontaktní kanceláře

zastoupené zaměstnancem

tel.:

dále jen ŠKOLA

kontaktní osoba:

a

SAS RD

zastoupený

tel.:

dále jen SAS RD

zastoupená pracovníkem:

kontaktní osoba:

a

ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE

jméno a příjmení:

datum narození:

adresa:

tel.:

dále jen klient

Cíle spolupráce:

Kroky klienta:

Kroky pracovníka SAS RD:

Kroky pracovníka ŠKOLY:

I. Tato dohoda se uzavírá na základě spolupráce mezi SAS RD a klientem, která vychází ze Smlouvy o poskytování sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi.

II. Výše uvedené strany se dohodly na společných schůzkách, které se budou realizovat _____ v prostorách _____, a budou společně postupovat vymezenými kroky tak, aby byl naplněn dohodnutý cíl/cíle spolupráce. Na termínech a četnosti schůzek se výše uvedené strany domluví podle aktuální potřeby.

III.
1) Klient souhlasí, že na společných schůzkách, kterým bude přítomen, si budou pracovník ŠKOLY a pracovník SAS RD vyměňovat informace, související s jeho osobou a dítětem, které zastupuje a které se vztahují k dohodnutému cíli/cílům spolupráce a vymezeným krokům jednotlivých stran, a to pouze v rozsahu nezbytně nutném k plynulému plnění vymezeného cíle nebo cílů.

2) Klient souhlasí s tím, že
• pracovník ŠKOLY bude poskytovat pracovníkovi SAS RD následující informace: _____ (absence ve škole, chybějící pomůcky, nezvládnuté učivo, agresivní chování atd.) písemnou zprávou/e-mailem.
• pracovník SAS RD bude poskytovat pracovníkovi ŠKOLY následující informace: _____ (nebo pravidelnou zprávu 1× měsíčně vždy k poslednímu pracovnímu dni v měsíci, v níž shrne dosavadní provedené kroky, postup klienta a pracovníka SAS RD směřující k naplnění dohodnutého cíle nebo cílů). Tuto zprávu pracovník SAS RD s klientem před poskytnutím pracovníkovi ŠKOLY projedná.

3) Klient souhlasí, že pracovník SAS RD bude informovat pracovníka ŠKOLY v případě, že dojde k ukončení spolupráce mezi pracovníkem SAS RD a klientem.

4) Klient byl informován, že pracovník SAS RD je podle § 100 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, povinný zachovávat mlčenlivost o údajích týkajících se osob, kterým jsou poskytovány sociální služby.

5) Klient bere na vědomí, že dohoda se uzavírá mezi ním, společností SAS RD a ŠKOLOU, přičemž v průběhu plnění dohody může dojít ke změně konkrétního pracovníka těchto subjektů, kteří budou spoluprací s klientem realizovat. SAS RD a ŠKOLY se zavazují o změně pracovníka klienta neodkladně informovat.

6) Klient, pracovník SAS RD a pracovník ŠKOLY jsou povinni se k sobě navzájem chovat slušně a zdvořile s respektem k právům a oprávněným zájmům druhého účastníka.

7) Klient je seznámen s tím, že pracovník SAS RD a pracovník ŠKOLY se nesmějí dopustit jednání, které by vedlo k neoprávněnému zásahu do jeho lidských a občanských práv, zejména práva na lidskou důstojnost, na ochranu osobnosti, práva na ochranu soukromého a rodinného života a práva na ochranu před diskriminací.

IV.
Klient může kdykoliv ukončit spolupráci s SAS RD a dohodu vypovědět s okamžitou účinností. SAS RD může ukončit spolupráci s klientem a dohodu vypovědět v případech uvedených ve Smlouvě o poskytnutí sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, kterou klient uzavřel s SAS RD před uzavřením této dohody.

Klient si je vědom, že v případě výpovědi smlouvy o spolupráci se SAS RD či této smlouvy _____ (např. ohlásí ŠKOLA počet zameškaných hodin OSPOD, atd.) SAS RD a ŠKOLA mohou vypovědět dohodu s okamžitou účinností v případě, kdy dojde k porušení povinností stanovených v čl. III odst. 6 a přes písemnou výzvu nedojde v přiměřené lhůtě k nápravě nebo k poskytnutí uspokojivého vysvětlení. Dohoda zaniká výpovědí, naplněním dohodnutého cíle nebo cílů, nebo uplynutím doby, na kterou byla uzavřena. Dohoda může být ukončena dohodou všech tří stran.

V. Tato dohoda se uzavírá na dobu _____ měsíců.

VI. Dohoda je vyhotovena ve třech provedeních s platností originálu. Každá ze stran obdrží jedno vyhotovení. Jednotlivé strany si tuto dohodu přečetly, jejímu obsahu rozumějí a souhlasí s ním.

Ochrana a zpracování osobních údajů se řídí platnými předpisy a normami.

V _____ dne _____

	klient	SAS RD	ŠKOLA

Použitá literatura

Společně v zájmu dítěte – Metodika spolupráce OSPOD a SAS, která vznikla v rámci projektu Rozvoj sociálních služeb v Pardubickém kraji III. Sanace je spolupráce – České centrum pro sanaci rodiny Střep, 2011. Metodika koordinované mezioborové spolupráce při podpoře ohrožených dětí v rámci projektu Signály realizovaného českou odbornou společností pro inkluzivní vzdělávání za podpory Nadace České spořitelny, 2022. Spolupráce základních škol a orgánů sociálně-právní ochrany dětí Středočeského kraje – Metodický pokyn 1/2019. Včasná detekce ohrožených dětí ve školním prostředí – Metodika Espediente, vytvořená v rámci projektu Metoda multidisciplinární práce s dítětem ve školním prostředí s přesahem do rodiny. Metodika realizace případových konferencí ve Školských poradenských zařízeních, PhDr. Lenka Průšová, PhD, Národní ústav pro vzdělávání, 2016–2020. Případové, interaktivní a rodinné konference v praxi a jak na ně v tématech domácího násilí, závislosti a sociálního vyloučení, IQ Roma servis, z.s., Brno, 2019. Manuál k případovým konferencím, Právo na dětství, MPSV, 2011. Na jedné lodi aneb Jak uspořádat případovou konferenci v oblasti péče o ohrožené děti. Rozum a Cit, 2010.

Internetové zdroje

<http://majinato.cz/25-zasitovani-a-spoluprace-s-institucemi-a-nevladnimi-organizacemi.php>
<https://zapojmevsechny.cz/clanek/socialne-aktivizacni-sluzba-pro-rodiny-s-detmi-co-od-ni-muzete-cekat>
<https://www.datapaq.cz/>
<https://mapavzdelavani.cz/analyticke-zpravy-pro-orp>

Seznam použitých zkratek

SAS RD – Sociálně aktivizační služby pro rodinu s dětmi
OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí
ORP – Obec s rozšířenou působností
NNO – Nestátní neziskové organizace
ŠPP – Školní poradenské pracoviště
SVP – Středisko výchovné péče
PPP – Pedagogicko-psychologická poradna
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

